

3.10.2006

Dnro 1707/4/05

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Mikko Sarja

VIREILLE TULEVAA ASIAA KOSKEVAN ENNAKKOKÄSITYKSEN ESITTÄMINEN LEHTIHAASTATELUSSA

1 KANTELU

Yleinen edunvalvoja (jäljempänä kantelija) pyysi 3.6.2005 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä oikeusasiamiestä tutkimaan Salon maistraatin ja erityisesti sen erään henkikirjoittajan menettelyä.

Kantelija katsoi henkikirjoittajan vaikeuttaneen edunvalvontatehtävien hoitamista muun muassa hylkäämällä kantelijan tekemiä määräaikojen pidennyspyyntöjä, pyytämällä tarpeettomia lisäselvityksiä, laiminlyömällä neuvontavelvoitteensa, lähettämällä epäasiallisia ja päämiesten salassa pidettäviä tietoja paljastavia kantelijan edunvalvontatoimintaa koskevia kirjelmiä niille kunnille, joiden yleisenä edunvalvojana kantelija toimi, viivyttämällä kantelijan laatimien lupahakemusten käsittelyssä ja saattamalla kantelijan toiminnan arveluttavaan valoon antamalla kantelijaa koskevia lausuntoja sanomalehdille.

Edelleen kantelija uudisti 20.6.2005 päivätyssä lisäkirjeessään väitteensä joutumisestaan henkikirjoittajan ajojahdin kohteeksi. Väitteensä tueksi hän toimitti tänne tiedoksi jäljennöksen Turun hallinto-oikeuden 17.6.2005 antamasta päätöksestä, jolla hallinto-oikeus oli hylännyt Salon maistraatin valituksen Länsi-Suomen lääninhallituksen 13.2.2004 antamasta päätöksestä. Lääninhallitus puolestaan oli mainitulla päätöksellään hylännyt Salon maistraatin virka-apupyynnön, joka oli koskenut kantelijan vapauttamista edunvalvojan tehtävästä.

Vielä kantelija toimitti tänne 8.2.2006 päivätyn lisäkirjoituksen, jossa maistraattia arvosteltiin vielä siitä, että sen päätöksiin oli virheellisesti liitetty valitusosoitus. - -

-

3 RATKAISU

3.1
Kantelijaa koskeneiden lausuntojen antaminen lehdille

Kantelijan mukaan henkikirjoittaja oli esittänyt Loimaan Lehdessä ja Iltä-

Sanomissa häneen kohdistunutta arvostelua, joka oli saattanut hänen toimintansa edunvalvojana arveluttavaan valoon.

Ensinnäkin Loimaan Sanomien uutisoinnin osalta totean, ettei siinä julkaistussa artikkelissa ole lainkaan haastateltu henkikirjoittajaa eikä siitä muutoinkaan ilmene, että hän olisi millään tavoin ottanut kantaa kantelijan toimintaan. Tämän vuoksi kirjoitus ei tältä osin anna aihetta toimenpiteisiin. Muilta osin totean asiassa seuraavan.

Käytettävissäni olleesta aineistosta ilmenee, että kantelija oli järjestänyt huutokaupan erään päämiehensä koti-irtaimiston myymiseksi. Ilta-Sanomat oli kirjoittanut asiasta 23.7.2004 artikkelin otsikolla "Satavuotiaan tavarat myytiin salaa". Asia oli uutisoitu näyttävästi myös lehden etusivulla. Artikkelissa oli nimeltä mainiten kerrottu paikkakunta ja kylä, jossa huutokauppa oli järjestetty. Edelleen artikkelissa todettiin muun muassa, että huutokaupan oli järjestänyt yleinen edunvalvoja, jonka epäiltiin myyneen päämiehensä irtaimistoa vastoin tämän tahtoa ja tältä salaa.

Henkikirjoittaja oli todennut samassa artikkelissa seuraavaa:

"Ilman muuta pitää aina toimia päämiehen tahdon mukaan, mikäli se suinkin vain on järkevyyden rajoissa. Tässä tapauksessa ei ole tullut mitään sellaisia seikkoja esiin, että irtaimiston myyminen olisi ollut välttämätöntä. Hyvin ikävältä ja oudolta tämä tapaus kuulostaa ---. Kaikkia yksityiskohtiahan emme vielä tiedä, mutta kuulostaa siltä, että tässä on menetelty virheellisesti. Edunvalvoja saa tehdä tästä täyden tilin, ja katsotaan sitten, mihin tämä johtaa."

Lisäksi henkikirjoittaja oli artikkelin mukaan todennut, että lain mukaan edunvalvoja on henkilökohtaisesti korvausvelvollinen aiheuttamastaan vahingosta ja että tapauksen vakavuudesta riippuen edessä voi olla jopa rikostutkinta. Edelleen artikkelin mukaan maistraatti ihmetteli myös kiirettä, jolla edunvalvoja huutokaupan järjesti. Lehden mukaan henkikirjoittajakin arveli, että tuotto olisi saattanut olla suurempi paremmin järjestetyssä huutokaupassa. Tässä yhteydessä henkikirjoittaja oli artikkelin mukaan todennut seuraavan:

"Irtaimisto pitää tietenkin myydä käypään arvoon, siitä pitää olla selvitys. Tosi omituiselta tämä kuulostaa, ei asialliselta lainkaan."

Totean ensinnäkin, että maistraatin velvollisuus on holhoustoimesta annetun lain 46 §:n 1 momentin mukaan valvoa edunvalvojan toimintaa. Tätä valvontatehtäväänsä maistraatti hoitaa ennen muuta vuositilintarkastuksen yhteydessä mutta myös maistraatille tehtyjen kantelujen johdosta ja omasta aloitteestaan. Henkikirjoittaja hoiti Salon maistraatissa nimenomaan holhoustoimen alaan kuuluvia tehtäviä, joten hänen vastuullaan oli valvoa maistraatin toimialueen edunvalvojen – mukaan lukien kantelija – toimintaa.

On sinänsä selvää, ettei lausuntojen antaminen virkatoimista ole kiellettyä. Tällainen kielto sopisi huonosti yhteen viranomaistoimintaa yleisesti sääntelevän

julkisuusperiaatteen kanssa. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 17 §:ssä on nimenomaan korostettu viranomaisten velvollisuutta edistää tiedonsaantia.

Totean myös, että virkamiehellä on lähtökohtaisesti sama perustuslain 12 §:n mukainen sananvapaus kuin muillakin henkilöillä, vaikkakin esimerkiksi nyt esillä olevassa asiassa henkikirjoittajan asemasta edunvalvoja valvovana virkamiehenä seuraa, että hänen sananvapautensa voi tosiasiallisesti olla joissakin suhteissa rajoitetumpi kuin yksityisillä kansalaisilla. Myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetty tiettyjä asioita koskeva salassapitovelvollisuus voi rajoittaa asioiden julkista käsittelyä.

Henkikirjoittajan antaessa haastattelua kantelijaa koskevan asian tutkinta ei vielä ollut maistraatissa vireillä. Kyse ei siten ollut siitä, että henkikirjoittaja olisi kertonut tietoja vireillä olevasta asiasta, mikä sekään ei toisaalta sinänsä ole julkisuuslainsäädännön perusteella ehdottomasti kiellettyä vaan jättää jossain määrin sijaa viranomaisen harkinnalle. Virkamiesten keskeneräisissä asioissa antamia lausuntoja voidaan kuitenkin pitää ongelmallisina silloin, jos niissä tuodaan esiin seikkoja, joilla vaarannetaan asian selvittämistä tai saatetaan tutkinnan kohteena oleva tai tutkinnan kohteeksi joutuva henkilö ennakolta tarpeettomasti epäilyksenalaiseen valoon.

Henkikirjoittajan menettelyä on arvioitava asiallisuuden ja tasapuolisuuden näkökulmasta. Näiden vaatimusten huomioon ottamista edellyttävät perustuslain 10 §:ssä perusoikeutena suojattu henkilökohtainen kunnia ja 22 §:ssä julkiselle vallalle asetettu velvollisuus turvata perusoikeuksien toteutuminen.

Henkikirjoittaja ei selvityksessään kiistänyt lausuneensa edellä mainituin tavoin eikä edes väittänyt, että artikkelissa hänen sanomisensa olisi jollakin tavoin ymmärretty väärin. Sen sijaan hän katsoi, että kantelijan väitettyyn menettelyyn oli otettu kantaa erityisen neutraalisti ja mitä suurimmalla varauksella.

En katso voivani yhtyä henkikirjoittajan näkemykseen hänen lausumiensa neutraalisuudesta. Vaikka niitä voidaan osittain pitää yleisluontoisina ja edunvalvojan tehtäviä ja vastuuta sekä asian tulevaa käsittelyä yleisellä tasolla valottavina, niihin toisaalta sisältyy mielestäni kuitenkin myös verrattain voimakkaita ennakkokannanottoja esimerkiksi siitä, että irtaimiston myyminen ei näyttäisi olleen välttämätöntä, että asiassa näyttäisi menetellyn virheellisesti ja että tapaus vaikutti oudolta ja epäasialliselta.

Se, että valvovan viranomaisen edustaja antaa jo ennen asian käsittelyn virallista vireille tuloa tai loppuun saattamista valvonnanalaisensa tahon toiminnasta lausunnon, joka heijastaa virkamiehen mielipidettä valvottavan tahon toiminnan epäasianmukaisuudesta, ei ole hyväksyttävää viranomaistoimintaa. Mielestäni valvovan viranomaisen tulisi pääsääntöisesti suhtautua pidättyvästi valvontavaltaansa kuuluvan asian sisällöllistä ratkaisua koskeviin julkisiin kannanottoihin ennen asian vireille tuloa ja asian käsittelyn ollessa vielä kesken.

Mielestäni henkikirjoittajan antamista edellä todetuista haastattelulausumista

välittyi väistämättä sellainen kuva, että artikkelissa tarkoitettu edunvalvoja olisi menetellyt virheellisesti. Näin oli siitä huolimatta, että henkikirjoittaja oli tuonut esiin myös asian keskeneräisyyden eli sen, että kaikki seikat eivät vielä olleet tiedossa. Tämän korostaminen ei mielestäni kuitenkaan riittävällä tavalla estänyt edellä mainitsemani mielikuvan syntymistä.

Edellä mainitut kannanotot ovat ongelmallisia myös maistraatin valvontatoiminnan puolueettomuuden ja sitä kohtaan tunnettavan – etenkin kantelijan tunteman – luottamuksen kannalta. Tästä ja perustuslain 21 §:ssä säädettyjen oikeusturvan takeiden näkökulmasta henkikirjoittajan menettelyä voidaan kantelijan kannalta pitää moitittavana. Kantelijalla ei myöskään ollut holhustoimesta annetun lain 92 §:n 1 momentissa säädetystä salassapitovelvollisuudesta johtuen mahdollisuutta välittömästi puolustautua julkisuudessa hänen toiminnastaan esitetyiltä väitteiltä.

Edellä todetun perusteella katson henkikirjoittajan lausumien olleen kokonaisuutena arvioiden harkitsemattomia. Hänen olisi tullut pitäytyä vain neutraalisti kuvaamaan edunvalvojan oikeuksia ja velvollisuuksia päämiehensä omaisuuden myynnissä yleensä ja maistraatin roolia edunvalvojen valvonnassa ottamatta yksittäiseen asiaan enemmälti kantaa siitä syystä, että maistraatin oli tarkoitus ottaa asia tutkittavakseen.

Henkikirjoittajan menettelyn moitittavuuden arvioinnissa olen kuitenkin ottanut huomioon se, ettei hän itse ollut tuonut esiin sitä, että kyseessä oli ollut yleinen edunvalvoja eikä sitä, mistä paikkakunnasta oli ollut kysymys. Hän ei myöskään itse ollut maininnut kantelijaa nimeltä. Hänen vallassaan ei ollut se, että toimittaja oli artikkelissaan sittemmin maininnut paikkakunnan ja sen, että kyseessä oli ollut yleinen edunvalvoja.

Näkemykseni mukaan Iltä-Sanomien artikkelin perusteella oli kokonaisuudessaan ollut melko vaivatta selvitetävissä, että kyseessä oli ollut juuri kantelijan menettely; artikkelista kävi ilmi päämiehen kotikunta ja se, että kyseessä oli yleinen edunvalvoja, joita kyseisessä kunnassa oli vain yksi. Myös henkikirjoittajan olisi mielestäni tullut lausuntoja antaessaan ottaa huomioon se mahdollisuus, että artikkelista saattoi muistakin yhteyksistä kuin hänen lausumiensa perusteella tulla esiin sellaisia tietoja, joiden nojalla kantelijan henkilöllisyys ja hänen yhteytensä tapahtumiin olisi ollut selvitetävissä.

Johtopäätökseni on, että henkikirjoittaja oli osoittanut huonoa harkintaa antaessaan puheena olevia haastattelulausumia. Saatan tämän käsitykseni hänen tietoonsa ja kiinnitän samalla vastaisen varalle hänen huomiotaan edellä esittämiini näkökohtiin.

3.2

Valitusosoitusten liittäminen maistraatin tilintarkastusratkaisuihin

Kantelijan mukaan hänelle oli aiheutunut perusteettomia oikeudenkäyntikuluja sen johdosta, että Salon maistraatin vuositiliä koskeneisiin päätöksiin oli virheellisesti liitetty valitusosoitukset, joiden mukaisesti hän oli myös toiminut.

Kantelijan tänne toimittamasta aineistosta ilmeni, että korkein hallinto-oikeus oli kahdeksalla 30.12.2005 antamallaan päätöksellä kumonnut valituksenalaiset Turun hallinto-oikeuden 29.10.2004 antamat päätökset ja poistanut Salon maistraatin kyseisissä asioissa antamat valitusosoitukset.

Kyse on nyt siitä, voidaanko Salon maistraatin katsoa menetelleen virheellisesti, kun se oli liittänyt valitusosoituksen vuositilintarkastuksen yhteydessä tekemäänsä edunvalvojan palkkiota ja kuluja koskeneeseen ratkaisuun.

Hallintolainkäyttölain 5 §:n 1 momentin mukaan päätöksellä, josta saa valittaa, tarkoitetaan toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Holhoustoimesta annetun lain 87 §:n 1 momentin mukaan holhousviranomaisen päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Holhousviranomaisen päätökseen, joka koskee edunvalvojen keskinäisen erimielisyyden ratkaisemista 30 §:n 3 momentin nojalla, 48 §:n 3 momentissa tarkoitetun määräajan pidentämistä tai 51 §:n 1–3 momentissa tarkoitettua tilivelvollisuuden täyttämisaikakohtaa, ei 87 §:n 2 momentin mukaan saa valittamalla hakea muutosta.

Holhoustoimesta annetun lain 56 §:n 1 momentin mukaisten tilintarkastustoimenpiteiden osalta ei laissa ole erillisiä muutoksenhakusäännöksiä. Edellä todetun sääntelyn perusteella on käsitykseni mukaan tulkinnanvaraista, onko maistraatin tilintarkastuksen yhteydessä tekemä ratkaisu esimerkiksi vuositilin laadintaa koskevan muistutuksen antamisesta edunvalvojalle tai kannanotto edunvalvojan palkkion tai hänen perimiensä muiden kulujen määrän epäasianmukaisuudesta valituskelpoinen hallintopäätös eli toimenpide, jolla asia on ratkaistu. Tulkinnanvaraisuudesta on osaltaan osoituksena esimerkiksi se, että Turun hallinto-oikeus oli edellä mainituin tavoin tutkinut Salon maistraatin päätöksistä tehdyt valitukset.

Oikeustila on kuitenkin nähdäkseni tältä osin selkiytynyt korkeimman hallinto-oikeuden 3.5.2004 antamalla päätöksellä KHO:2004:44. Siinä korkein hallinto-oikeus katsoi äänin 4–1, että holhoustoimesta annetun lain 56 §:n mukainen maistraatin tarkastustoimenpide ja siihen liittyvä kehotus, jonka noudattamiseen ei liittynyt tehostetta, ei sisältänyt hallintolainkäyttölain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua valituskelpoista päätöstä. Tuossa asiassa maistraatti oli kehottanut edunvalvojaa palauttamaan päämiehensä tilille eräitä vuokria ja elantomenoja koskeneita suorituksia.

Koska kuitenkin Salon maistraatti oli tehnyt edellä mainitut päätöksensä jo 7.2., 4.7., 11.9., 1.10., 5. ja 24.11.2003 sekä 22.1.2004, korkeimman hallinto-oikeuden omaksuma tulkinta ei voinut vielä olla maistraatin tiedossa. Näin ollen maistraatilla ei ollut mahdollisuutta myöskään arvioida, mikä merkitys kyseisellä päätöksellä olisi ollut maistraatissa esillä olleiden palkkio- ja kulukannanottojen valituskelpoisuuden arvioinnissa.

Nyttemmin korkein hallinto-oikeus oli siis ainakin kantelijan viittaamissa

kahdeksassa päätöksessä katsonut, että myös edunvalvojien palkkioita koskevat maistraatin toimenpiteet ovat valituskelvottomia. Korkein hallinto-oikeus oli kyseisissä päätöksissään ottanut oikeudenkäyntikuluvaatimusten käsittelyn yhteydessä kantaa myös siihen, oliko oikeudenkäynti aiheutunut maistraatin virheestä tavalla, joka johtaisi julkisen asianosainen korvausvelvollisuuteen vastapuolensa oikeudenkäyntikuluista siten kuin hallintolainkäyttölain 74 §:n 2 momentissa säädetään.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että ottaen huomioon asian laatu, asiassa saatu selvitys sekä erityisesti korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen lopputulos, ei ollut kohtuutonta, että kantelija joutui pitämään oikeudenkäyntikulunsa asiassa vahinkonaan. Kannanotto on siten ymmärrettävissä niin, ettei oikeudenkäynti ollut korkeimman hallinto-oikeuden mukaan johtunut maistraatin virheestä.

Korkeimman hallinto-oikeuden edellä mainittuun vuosikirjaratkaisuun (KHO:2004:44) viitaten totean, että holhoustoimesta annetusta laista ei ole suoraan pääteltävissä, sisältääkö holhousviranomaisen kyseisen lain 56 §:n nojalla toimittama tilintarkastus ja sen johdosta annettu varojen palauttamista koskeva kehotus valituskelpoisen hallintopäätöksen. Johtopäätökseni on, että asian tulkinnanvaraisuudesta johtuen maistraatti ei ollut valitusosoituksen päätöksiinsä liittäessään menetellyt tavalla, joka antaisi aiheutta toimenpiteisiini.

3.3

Määräaikojen pidentysten epääminen

Kantelija oli tyytymätön siihen, että maistraatti oli suhtautunut kielteisesti hänen vuositilin jättämisajankohtaa koskeneisiin lisäaikapyyntöihinsä. Kantelijan mukaan muissa maistraateissa oli vakiintuneena käytäntönä, että lisäaikaa annetaan automaattisesti seuraavan vuoden kesäkuun loppuun saakka.

Holhoustoimilain 51 §:n 2 momentin mukaan vuositili on annettava kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Jos edunvalvontatehtävä on alkanut tilikauden jälkimmäisellä puoliskolla, holhousviranomainen voi päättää, että tili annetaan seuraavan vuositilin yhteydessä. Jos edunvalvoja ei sairauden, tehtävänsä laajuuden tai muun sellaisen syyn johdosta kykene tai ole kyennyt antamaan vuositiliä säädetyssä ajassa, holhousviranomainen voi hakemuksesta pidentää määräaikaa.

Määräajan pidentäminen ei ole edunvalvojan subjektiivinen oikeus, vaan asia jättää maistraateille harkintavaltaa. Olen erään toisen kanteluasian (dnro 1200/4/04) yhteydessä suhtautunut kriittisesti kantelijan viittaamiin automaattisiin määräaikojen pidentyksiin. Määräajan pidentäminen on käsitykseni mukaan tarkoitettu poikkeukselliseksi ja yksittäistapaukselliseksi menettelyksi eikä pääsäännöksi, jollaiseksi se kuitenkin valitettavasti näyttää monissa etenkin suurissa maistraateissa holhoustoimilain tarkoituksen vastaisesti muodostuneen.

Edellä todetun perusteella katson, ettei asiassa ole tältä osin ilmennyt aiheutta epäillä lainvastaista menettelyä tai harkintavallan väärinkäyttöä.

3.4

Lisäselvitysten vaatiminen

Kantelija oli tyytymätön myös siihen, että maistraatti oli perusteetta pyytänyt häneltä lisäselvityksiä ennen muuta edunvalvojan palkkiovaatimusten perusteista ja siten aiheuttanut hänelle ylimääräistä työtä.

Holhoustoimilain 55 §:n 1 momentin mukaan vuositiliin sisältyvät tiedot on esitettävä sillä tavoin, että holhousviranomaisen voi tilin perusteella valvoa omaisuuden hoitamista. Kyse on asian asianmukaisesta selvittämisestä, joka on viranomaisen velvollisuus. Se, millaista lisäselvitystä viranomaisen kulloinkin katsoo tarvitsevänsä kyetäkseen ratkaisemaan asian, jättää sijaa harkinnalle.

Kantelijan ja maistraatin näkemykset asianmukaisista palkkiovaatimuksista näyttivät olennaisesti poikkeavan toisistaan. Eriäviä kantoja oli myös siitä, mitkä toimenpiteet kuuluivat perusmaksuun ja mitkä puolestaan erityiskorvattaviin kuluihin. Edelleen erimielisyyttä oli ollut siitä, oliko tiedot esitetty vuositilissä riittävän yksilöidysti eli tavalla, joka mahdollisti valvonnan suorittamisen. Nämä seikat olivat nähdäkseni johtaneet siihen, että maistraatti oli katsonut tarpeelliseksi pyytää kantelijalta lisäselvitystä.

Oikeusasiamiehen tehtävä ei ole ottaa kantaa siihen, ovatko yksittäiset vaatimukset olleet välttämättömiä, vaan arvioitavaksi tulee nyt se, oliko maistraatti toiminut harkintavaltansa rajoissa pyytäessään lisäselvityksiä palkkiovaateiden perusteista. Käytettävissäni olevan aineiston perusteella katson, ettei asiassa ole ilmennyt perusteita sen tueksi, että maistraatti olisi tässä suhteessa käyttänyt väärin harkintavaltansa.

3.5

Lupahakemusten käsittelyajat

Kantelijan mukaan hänen tekemiensä lupahakemusten käsittely oli kestänyt maistraatissa keskimääräistä kauemmin, mikä osaltaan oli osoitus maistraatin pyrkimyksistä vaikeuttaa hänen työtään edunvalvojana. Väitteensä tueksi hän viittasi yhteen kiinteistön myyntiä koskeneeseen lupa-asiaan, joka oli tullut vireille 6.8.2003 ja ratkaistu 24.9.2003.

Edellä mainitun asian käsittelyyn kulunutta runsasta puoltatoista kuukautta ei mielestäni kuitenkaan ole pidettävä vielä niin pitkänä aikana, että maistraatin olisi syytä epäillä aiheetta viivytelleen tuon asian käsittelyssä perustuslain 21 §:n vastaisesti. Tämän vuoksi en ole katsonut aiheelliseksi ryhtyä kyseistä asiaa tämän enempää selvittämään.

Edellä todetun vuoksi ja kun lupahakemusten käsittelyn viipymistä koskenut väite oli ylipäätään sängen yleisluontoinen ja yksilöimätön, en ole katsonut aiheelliseksi ryhtyä oma-aloitteisestikaan vaatimaan maistraatilta kattavaa selvitystä kaikkien kantelijan hakemusten käsittelyajoista. Tämän vuoksi kirjoitus ei tältä osin anna aiheetta toimenpiteisiini.

3.6

Kirjelmien lähettäminen kunnille ja kantelijan kuuleminen asiassa

Kantelija oli tyytymätön siihen, että henkikirjoittaja oli toimittanut niille kunnille, joiden kanssa kantelija oli tehnyt sopimuksen edunvalvontapalveluiden tuottamisesta, kirjelmän, jonka tarkoituksena oli ollut osoittaa kantelijan sopimattomuus tehtävänsä. Kantelijan mukaan kirjelmän liitteenä ollut muistio oli sisältänyt päämiesten ja heidän läheistensä salassa pidettäviä tietoja. Edelleen kantelijan mukaan häntä ei myöskään ollut kuultu kaikista muistiossa mainituista väitteistä ennen muistion lähettämistä kunnille.

Käytettävissäni olleesta aineistosta ilmenee kantelijan 13.6.2003 kirjoittaneen samasta asiasta Länsi-Suomen lääninhallitukseen, joka oli ratkaissut asian 21.7.2004 antamallaan päätöksellä dnro LSLH-2003-5760/Ha-22. Lääninhallituksen mukaan yksittäisten henkilöiden tunnistetietojen käyttäminen ei olisi ollut välttämätöntä maistraatin esitellessä kunnille kirjelmän liitteenä olleessa muistiossa eräitä yksittäistapauksia. Kantelu ei tältä osin antanut aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että lääninhallitus kiinnitti maistraatin huomiota sen velvollisuuteen kunnioittaa edunvalvottavien ja omaisten yksityisyyttä edunvalvonta-asioita käsiteltäessä. Muilta osin kantelu ei antanut aihetta lääninhallituksen toimenpiteisiin.

Koska tämä asiakokonaisuus on jo kertaalleen tutkittu yhdessä kanteluviranomaisessa eikä siinä ole ilmennyt mitään uutta asian arviointiin vaikuttavaa, kirjoitus ei tältä osin anna aihetta enempään toimenpiteisiin.

3.7

Kantelijan neuvonta ja ohjaus

Länsi-Suomen lääninhallitus oli edellä kohdassa 3.6 mainitussa päätöksessään ottanut kantaa myös kantelijan väitteeseen neuvontavelvollisuuden laiminlyömisestä toteamuksin, että maistraatti oli ohjeistanut kantelijaa ainakin tietyissä yksilöidyissä asioissa. Lääninhallituksella ei tältä osin ollut huomautettavaa maistraatin toiminnan johdosta.

Kantelijan oikeusasiamiehelle osoittamissa kirjoituksissa esittämät neuvonta- ja ohjausvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeneet väitteet olivat siinä määrin yleisluontoisia, ettei niiden lähempi selvittäminen ollut mahdollista. Totean kuitenkin yleisellä tasolla lähtökohdan olevan, että hallintolain 8 §:ssä säädetty neuvontavelvoite koskee maistraattia myös edunvalvojiin nähden. Neuvontavelvoite kattaa menettelyneuvonnan ohella myös jossain määrin asiasisällöllisen neuvonnan. Toisaalta neuvontaa annettaessa on otettava huomioon maistraattien ja edunvalvojien välinen valvonnanalaisuussuhde. Tästä seuraa, että neuvonnan tulee olla sellaista, ettei se vaaranna valvonnan puolueettomuutta.

Kyse oli käsitykseni mukaan ollut ennen muuta kantelijan toivomasta palkkiolaskutusta koskeneesta neuvonnasta. Hän ei kuitenkaan tarkemmin yksilöinyt, millaista konkreettista neuvontaa hän olisi kaivannut. Tältäkin osin

totean yleisellä tasolla, että maistraattien edunvalvojiin kohdistuvaa neuvontaa on mahdollista toteuttaa esimerkiksi vuositilintarkastuksen yhteydessä annetuilla muistutuksilla tai muilla huomautuksilla taikka maininnoilla, joilla edunvalvojaa voidaan ohjata vastaisuudessa toimimaan tietyllä tavalla vuositilin laadinnassa ja palkkiovaatimusten esittämisessä. Sen sijaan yleispätevien ennakkoneuvojen antaminen voi sinänsä olla vaikeaa, koska edunvalvontatilanteet yleensä ovat hyvinkin erilaisia keskenään. Tämän vuoksi oikeusministeriön asiasta 14.12.2001 antamalla ohjeella (3927/33/2001 OM), johon Salon maistraattikin oli arvioissaan tukeutunut, on pyritty yhtäältä antamaan osviittaa palkkioiden ja korvausten määräytymisestä ja toisaalta yhdenmukaistamaan käytäntöjä valtakunnallisesti.

Edellä todetun perusteella ja lääninhallituksen päätöksen lopputulos huomioon ottaen kirjoitus ei tältä osin anna aihetta toimenpiteisiini.

3.8

Muut väitteet

Muilta osin asiassa ei ole ilmennyt sellaista, josta minulla olisi aihetta lausua enemmän.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.1 esittämäni käsityksen henkikirjoittajan menettelystä hänen tietoonsa lähettämällä hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni. Samalla lähetän päätöksen tiedoksi Salon maistraatin päällikölle.

- - -